**АДВОКАТСЬКЕ ОБ’ЄДНАННЯ «АЛТЕКСА»**
Київ · Берестейський проспект, 53 · +38 098 829 01 01

**ПОСІБНИК ДЛЯ КЛІЄНТІВ · 2026**

# Поділ майна подружжя: повний посібник для клієнтів

Що ділиться, а що ні, які існують строки, скільки коштує судовий розгляд, як не допустити продажу майна і як поділити майно, якщо ви живете за кордоном. Відповіді на запитання, з якими клієнти найчастіше звертаються по консультацію.

## Коротко про головне

Майно, набуте за час шлюбу, за загальним правилом ділиться між подружжям навпіл. Проте що саме належить до спільного майна, коли спливає строк для звернення до суду і як не дати другій стороні продати квартиру до ухвалення рішення, залежить від обставин. Нижче — головне, що варто знати.

- **Спільне — усе, що набуто за час шлюбу**, незалежно від того, на кого з подружжя його зареєстровано. Якщо хтось вважає річ своєю особистою, доводити це має саме він.
- **Поділити майно можна будь-коли**: під час шлюбу, одночасно з розірванням шлюбу або після нього. Поки шлюб не розірвано, позовна давність до вимоги про поділ майна не застосовується.
- **Домовитися швидше і дешевше**, ніж судитися: договір про поділ майна у нотаріуса або мирова угода в суді.
- **Суд може відступити від засади рівності часток**, якщо один із подружжя не дбав про матеріальне забезпечення сім’ї, приховував чи витрачав спільне майно на шкоду інтересам сім’ї, ухилявся від утримання дитини, а також якщо з одним із подружжя проживають діти і аліментів на них недостатньо.
- **Нерухоме майно в Україні ділить лише український суд**, навіть якщо ви обоє живете за кордоном. Брати участь у справі можна дистанційно.
- **У разі конфлікту перший крок — арешт майна** (забезпечення позову): суд забороняє продавати чи переоформлювати майно, поки триває спір.

Скорочення в тексті: СК — Сімейний кодекс України; ЦК — Цивільний кодекс України; ЦПК — Цивільний процесуальний кодекс України; Закон про МПП — Закон України «Про міжнародне приватне право»; ВС — Верховний Суд.

## 1. Що ділиться, а що ні

Усе, що набуто за час шлюбу, належить подружжю на праві спільної сумісної власності (ст. 60 СК). Доводити, що річ спільна, не потрібно — закон виходить із цього за замовчуванням. Той, хто стверджує, що річ є його особистою власністю, має це довести. Не має значення, на кого зареєстровано майно і хто з подружжя заробляв: той, хто вів домашнє господарство, доглядав за дітьми, навчався чи хворів, має таке саме право на спільне майно.

| Спільна сумісна власність (ділиться) | Особиста приватна власність (не ділиться) |
|---|---|
| Квартири, будинки, земельні ділянки, придбані за час шлюбу | Майно, набуте до шлюбу |
| Автомобілі та інші транспортні засоби | Майно, отримане одним із подружжя за договором дарування або в порядку спадкування (навіть за час шлюбу) |
| Заробітна плата, пенсія, стипендія, інші доходи кожного з подружжя | Майно, набуте за час шлюбу, але за кошти, які належали одному з подружжя особисто (наприклад, від продажу дошлюбної квартири) |
| Кошти на рахунках і депозитах, валюта, цінні папери | Житло, набуте за час шлюбу внаслідок приватизації державного житлового фонду; земельна ділянка, отримана внаслідок безоплатної приватизації |
| Майно ФОП, частка в товаристві, майнові права — наприклад, за інвестиційним договором на новобудову | Речі індивідуального користування, у тому числі коштовності, — навіть якщо їх придбано за спільні кошти |
| Гроші та інше майно, отримані одним із подружжя за договором, укладеним в інтересах сім’ї, — зокрема гонорар чи виграш | Премії та нагороди за особисті заслуги. Суд може визнати за другим із подружжя право на частку премії, якщо той своїми діями (веденням домашнього господарства, вихованням дітей) сприяв її одержанню |
| Речі для професійних занять (оргтехніка, інструменти, лікарське обладнання), побутова техніка, меблі, домашні тварини | Виплати за договорами страхування життя та здоров’я |
| — | Відшкодування за втрату чи пошкодження особистої речі та відшкодування моральної шкоди |

Норми: ст. 57, 60, 61 СК.

## Спірні ситуації, які трапляються найчастіше

- **Квартиру придбано до шлюбу, а ремонт зроблено за час шлюбу.** Квартира може стати спільною, лише якщо її вартість за час шлюбу істотно збільшилася завдяки спільним коштам чи праці подружжя (ст. 62 СК). Це доводить той, хто претендує на частку, — як правило, за допомогою експертизи. Якщо вартість зросла неістотно, квартира залишається особистою власністю, але другий із подружжя може вимагати компенсації своєї частини коштів, вкладених у ремонт.
- **Квартиру придбано за кошти батьків.** Вона буде особистою власністю, лише якщо ви доведете, що кошти подаровано саме вам і саме їх витрачено на купівлю: договір дарування, банківський переказ із призначенням платежу, збіг дат і сум. Самих лише слів «батьки допомогли» для суду недостатньо. Якщо в придбання вкладено і спільні, і ваші особисті кошти, вам особисто належатиме частка, що відповідає розміру вашого внеску (ч. 7 ст. 57 СК).
- **Подружжя проживало окремо ще до розірвання шлюбу.** Майно, набуте після фактичного припинення шлюбних відносин, суд може визнати особистою приватною власністю того, хто його набув (ч. 6 ст. 57

СК). Дату припинення шлюбних відносин потрібно довести: зміна місця проживання, листування, договір оренди нового житла, показання свідків.

- **Пара проживала однією сім'єю без реєстрації шлюбу.** Якщо жінка та чоловік проживали однією сім'єю і жоден із них не перебував в іншому шлюбі, майно, набуте за час спільного проживання, також є їхньою спільною сумісною власністю (ст. 74 СК). Факт і період спільного проживання можна встановити в тій самій справі про поділ майна — окремий судовий процес для цього не потрібен.
- **Інтереси дітей.** Вирішуючи, кому з подружжя яке майно передати, суд бере до уваги інтереси дітей (ч. 1 ст. 71 СК) — навіть тоді, коли частки рівні.

# 2. Коли можна ділити майно і як не пропустити строк

Розірвання шлюбу для поділу майна не потрібне: подружжя має право поділити майно і під час шлюбу (ст. 69 СК). Позов про поділ майна можна пред'явити разом із позовом про розірвання шлюбу, але суд має право виділити його в окреме провадження. На практиці часто зручніше спочатку розірвати шлюб, а майно ділити за окремим позовом.

Строк, у межах якого можна звернутися до суду, закон називає *позовною давністю*.

| Ситуація | Строк для звернення до суду |
|---|---|
| Шлюб не розірвано | Позовна давність не застосовується (ч. 1 ст. 72 СК) |
| Шлюб розірвано | 3 роки — від дня, коли колишній чоловік або дружина дізналися чи могли дізнатися про порушення свого права власності (ч. 2 ст. 72 СК) |

**Три роки обчислюються не від дати розірвання шлюбу.** Верховний Суд послідовно вказує: перебіг позовної давності починається з моменту, коли друга сторона фактично порушила ваше право, — продала майно, перестала пускати вас до квартири, відмовилася ділитися доходом від оренди. Якщо ви безперешкодно користуєтеся своєю часткою, перебіг позовної давності може не розпочатися навіть через багато років після розірвання шлюбу (зокрема, постанова ВС від 04.06.2025 у справі № 233/5571/23).

**Пропущений строк — ще не відмова в позові.** Суд застосовує позовну давність лише за заявою другої сторони (ч. 3 ст. 267 ЦК). Якщо строк пропущено з поважних причин, суд може захистити ваше право і після його спливу. Крім того, нині, поки діє воєнний стан, перебіг позовної давності зупинено (п. 19 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» ЦК). Верховний Суд застосовує це правило і до спорів про поділ майна подружжя (постанова ВС від 10.12.2025 у справі № 629/5392/24). Раніше, з квітня 2020 року до червня 2023 року, позовна давність також продовжувалася на строк дії карантину. Точний розрахунок строку у вашій ситуації краще зробити разом з адвокатом.

**Що змінює розірвання шлюбу для майна.** Розірвання шлюбу не припиняє права спільної сумісної власності на майно, набуте за час шлюбу, а все, що кожен набуває після розірвання шлюбу, належить йому особисто. Розпоряджатися спільним майном колишнє подружжя може виключно за взаємною згодою (ст. 68 СК). На практиці майно все одно інколи відчужують без згоди — як від цього захиститися, йдеться в розділі 8.

*Не впевнені, чи не сплив ваш строк? Перевіримо за 30 хвилин на онлайн-консультації:* **+38 (098) 829-01-01**.

## 3. Способи поділу: домовитися чи судитися

Якщо подружжя може домовитися, майно ділять у нотаріуса за один-два візити. Суд потрібен, коли є спір щодо розміру часток чи належності майна або коли друга сторона не виходить на зв’язок.

| Спосіб | Коли підходить | Як оформлюється | Що важливо знати |
|---|---|---|---|
| Договір про поділ майна | Подружжя дійшло згоди щодо того, кому що залишається | Щодо нерухомого майна — лише з нотаріальним посвідченням (ч. 2 ст. 69 СК); нотаріус одразу реєструє право власності | Можна поділити майно не навпіл і передбачити грошову компенсацію |
| Свідоцтво про право власності на частку в спільному майні подружжя | Потрібно лише визначити частки по ½, не розподіляючи конкретні речі | Видає нотаріус за спільною заявою подружжя | Майно стає спільною частковою власністю. Продати свою частку сторонній особі можна, лише запропонувавши її спочатку іншому співвласникові (його переважне право купівлі) |
| Шлюбний договір | Ви хочете заздалегідь визначити власні правила — до шлюбу або під час шлюбу | Письмово, з нотаріальним посвідченням (ст. 92–103 СК) | Не може ставити одного з подружжя у надзвичайно невигідне матеріальне становище або зменшувати обсяг прав дитини |
| Мирова угода | Справа вже в суді, але сторони домовилися | Затверджується ухвалою суду (ст. 207 ЦПК) | Якщо мирову угоду укладено до ухвалення рішення судом першої інстанції, позивачеві повертається 50% сплаченого судового збору, а якщо домовленості досягнуто за результатами медіації — 60% (ст. 142 ЦПК) |
| Позов до суду | Спір щодо складу майна, часток, боргів; друга сторона ухиляється | Позовна заява, зокрема через підсистему «Електронний суд» | Рішення суду, що набрало законної сили, — підстава для державної реєстрації права власності |

Податок на доходи фізичних осіб під час поділу спільного майна між подружжям, як правило, не виникає: це не продаж, а визначення часток у майні, яке й так належить обом. Інакше може бути, якщо договір передбачає грошову компенсацію, — це питання варто з’ясувати в нотаріуса до підписання.

## 4. Як суд ділить майно

Частки майна дружини та чоловіка є рівними, якщо інше не визначено домовленістю між ними або шлюбним договором (ч. 1 ст. 70 СК). Різниця в заробітній платі, те, чиї батьки допомагали, чи те, хто подав позов про розірвання шлюбу, самі по собі на розмір часток не впливають.

**Коли суд може відступити від засади рівності часток (ч. 2–3 ст. 70 СК).** Закон називає такі підстави (перелік не є вичерпним):

- один із подружжя не дбав про матеріальне забезпечення сім'ї;
- ухилявся від участі в утриманні дитини;
- приховав, знищив чи пошкодив спільне майно;
- витрачав спільне майно на шкоду інтересам сім'ї (наприклад, азартні ігри, навмисне виведення коштів);
- з одним із подружжя проживають діти або непрацездатні повнолітні син чи дочка, а розмір аліментів, які вони одержують, недостатній для забезпечення їхнього фізичного, духовного розвитку та лікування.

Кожну з цих обставин потрібно довести документами або показаннями свідків. Важливо: сам факт, що дитина проживає з вами, частку не збільшує. Потрібно довести саме недостатність аліментів — які потреби має дитина і чи покривають їх аліменти.

**Способи поділу (ст. 71 СК):**

- **Кожному — конкретні речі** (поділ у натурі): наприклад, одному — квартира, другому — автомобіль і грошова доплата.
- **Частки в кожному об'єкті** — наприклад, по ½ квартири кожному. Так суд найчастіше вирішує спір, якщо сторони не домовилися інакше.
- **Річ — одному, гроші — другому.** Неподільна річ присуджується одному з подружжя, а другий отримує грошову компенсацію. Без згоди співвласника припинити його право на частку і присудити йому компенсацію можна лише у виняткових випадках (ст. 365 ЦК): частка є незначною і не може бути виділена в натурі, річ є неподільною, спільне володіння і користування майном неможливе, і таке припинення не завдасть істотної шкоди інтересам співвласника та членів його сім'ї. Той, хто отримує річ, має **попередньо внести суму компенсації на депозитний рахунок суду** — спеціальний рахунок, на якому кошти зберігаються до ухвалення рішення. Якщо йдеться про житло, суд також оцінює, чи спроможна сторона виплатити компенсацію і чи не залишиться інша сторона без єдиного житла.

Речі для професійних занять (оргтехніка, інструменти, лікарське обладнання) присуджуються тому з подружжя, хто використовував їх у професійній діяльності, а їхня вартість враховується при присудженні іншого майна другому з подружжя (ч. 3 ст. 71 СК).

**За якою вартістю ділять майно.** За вартістю, погодженою між подружжям, а в разі недосягнення згоди — виходячи з дійсної (ринкової) вартості майна на час розгляду справи, а не з ціни, зазначеної в договорі купівлі-продажу (п. 22 постанови Пленуму Верховного Суду України від 21.12.2007 № 11). Якщо сторони не згодні з оцінкою, суд призначає експертизу.

**Майно, якого вже немає.** Якщо один із подружжя відчужив чи використав спільне майно проти волі другого і не в інтересах сім'ї або приховав його, суд враховує таке майно або його вартість під час поділу (п. 30 тієї самої постанови Пленуму).

# 5. Окремі види майна

Кожен вид майна має свої особливості. Нижче — те, про що клієнти запитують найчастіше.

### Квартира і будинок

- Суд найчастіше визначає частки по ½. Виділити кожному конкретні кімнати вдається рідко: для цього потрібно, щоб з однієї квартири технічно можна було утворити два ізольовані об'єкти, — зазвичай це підтверджує будівельно-технічна експертиза.
- Після поділу на частки співвласники можуть визначити порядок користування (хто якою кімнатою користується) або продати свою частку. Інший співвласник має переважне право купівлі частки за тією самою ціною та на тих самих умовах (ст. 362 ЦК).
- Новобудову, яку ще не прийнято в експлуатацію, ділять як майнові права за інвестиційним договором.
- Житло, отримане внаслідок приватизації, ділиться не як майно подружжя: частки належать усім, хто брав участь у приватизації, зокрема дітям.

### Квартира в іпотеці

- Квартиру, що перебуває в іпотеці, поділити можна, але іпотека зберігається: кожен співвласник отримує частку в заставленому майні.
- Замінити боржника за кредитним договором, переклавши весь кредит на одного з подружжя, без згоди банку не можна (ст. 520 ЦК). Домовлятися з банком потрібно паралельно.
- Якщо після припинення шлюбних відносин ви сплачували спільний кредит за власні кошти, можна вимагати від колишнього чоловіка чи дружини компенсації його половини. Зберігайте всі квитанції та виписки з рахунків.

### Автомобіль

- Автомобіль є неподільною річчю. Зазвичай його залишають одному з подружжя, а другому виплачують компенсацію половини ринкової вартості або передають інше майно.
- Якщо автомобіль продали напередодні розірвання шлюбу, суд може стягнути половину його вартості з того, хто продав. Відомості про історію реєстрації транспортного засобу можна отримати через адвокатський запит або через суд.

### Бізнес: частка в ТОВ, ФОП

- Якщо один із подружжя заснував ТОВ або придбав частку за спільні кошти, внесені кошти належать товариству, а частка у статутному капіталі — учасникові. Другий із подружжя має право вимагати виплати половини вартості цієї частки (постанова Великої Палати ВС від 10.04.2024 у справі № 760/20948/16-ц).
- Суд виходить із того, що вартість частки дорівнює розміру внеску. Якщо бізнес зріс або, навпаки, знецінився, це потрібно довести фінансовою звітністю і, як правило, експертизою.
- Якщо учасник продав чи подарував частку без відома другого з подружжя, такий договір у деяких випадках можна оспорити. Надійніше — заздалегідь просити суд накласти арешт на частку.
- Майно і доходи ФОП, набуті за час шлюбу, є спільною сумісною власністю подружжя, якщо не доведено інше.

### Кошти, депозити, валюта, віртуальні активи (криптовалюта)

- Кошти на рахунках ділять станом на дату фактичного припинення шлюбних відносин — незалежно від того, на чиє ім'я відкрито рахунок. Якщо чоловік чи дружина зняли велику суму напередодні розірвання

шлюбу, суд з'ясовує, на що її витрачено, і може врахувати її під час поділу.

- Відомості про рахунки другого з подружжя становлять банківську таємницю, тому адвокатський запит тут не допоможе. Виписки отримують через суд: за клопотанням про витребування доказів суд сам витребовує їх у банку (ст. 84 ЦПК).
- Криптовалюта, набута за час шлюбу, також є спільним майном, але її наявність і вартість складно довести: розписок і показань свідків самих по собі зазвичай недостатньо. Допомагають виписки про перекази на біржу, знімки екрана, листування.

### Майно, переоформлене на родичів

Якщо напередодні розірвання шлюбу квартиру чи автомобіль «переписали» на матір або знайомого, такий договір можна оспорити: як укладений без вашої згоди (ст. 65 СК), як фіктивний правочин (ст. 234 ЦК) або як правочин, вчинений, щоб вивести майно з-під поділу, тобто недобросовісно (ст. 3, 13 ЦК). На таку мету вказують родинні зв'язки сторін, час вчинення правочину, занижена ціна або відсутність оплати. Шанси вищі, якщо діяти швидко: доки майно не перепродали *добросовісному набувачеві* — особі, яка не знала і не могла знати про ваш спір.

## 6. Борги та кредити

Борг стає спільним, якщо гроші чи майно, одержані за договором, використано в інтересах сім'ї (ч. 4 ст. 65 СК). Вирішальне значення має те, на що витрачено кошти, а не те, чи знав про кредит другий із подружжя: кредит, витрачений на особисті потреби, залишається особистим, а витрачений на сім'ю — спільним.

| Ситуація | Чий борг | На що може бути звернено стягнення |
|---|---|---|
| Кредит на квартиру, автомобіль, ремонт для сім'ї | Спільний | Спільне майно подружжя, якщо суд встановив, що договір укладено в інтересах сім'ї, а одержане використано на її потреби (ч. 2 ст. 73 СК) |
| Кредит на особисті цілі, борги через азартні ігри | Особистий | Особисте майно боржника та його частка у спільному майні, яку буде виділено в натурі (ч. 1 ст. 73 СК) |
| Борги, що виникли до шлюбу | Особистий | Те саме, що в попередньому рядку |
| Порука за зобов'язаннями третіх осіб | Найчастіше особистий | Залежить від того, чи отримала сім'я вигоду |

Під час поділу суд враховує не лише майно, а й борги подружжя та зобов'язання, що виникли в інтересах сім'ї (п. 24 постанови Пленуму № 11). Але для банку нічого не змінюється: позичальником за договором залишається той, хто його підписав. Той, хто погасив спільний борг власними коштами, може стягнути половину з другого з подружжя — у тій самій справі або за окремим позовом.

Довести, що кредит витрачено на потреби сім'ї, має той, хто на це посилається. Допомагають цільове призначення кредиту в договорі, збіг дати кредиту з датою покупки, згода другого з подружжя, рух коштів на рахунках.

# 7. Якщо ви або майно за кордоном

Проживання за кордоном не перешкоджає поділу майна в Україні: усю справу можна провести через адвоката, жодного разу не приїжджаючи. Головне — з’ясувати, який суд і за правом якої держави ділитиме кожен об’єкт.

| Ситуація | Де ділити | На що звернути увагу |
|---|---|---|
| Обоє з подружжя за кордоном, нерухоме майно в Україні | Лише український суд: спори щодо нерухомого майна, яке знаходиться в Україні, належать до виключної підсудності судів України (ст. 77 Закону про МПП) | Рішення іноземного суду про поділ, наприклад, київської квартири в Україні не визнають |
| Один із подружжя в Україні, другий — за кордоном | Український суд. Якщо ділиться нерухоме майно — суд за його місцезнаходженням; якщо об’єктів кілька — за місцезнаходженням об’єкта, вартість якого є найвищою (ч. 1 ст. 30 ЦПК). Без нерухомого майна — за загальними правилами, як правило, за місцем проживання відповідача (ст. 27–28 ЦПК) | Належне повідомлення відповідача за кордоном може тривати кілька місяців |
| Нерухоме майно за кордоном | Поділ самого об’єкта і визнання права власності на нього — суд держави, де він знаходиться | Питання права власності вирішуються за правом держави, де знаходиться об’єкт; знадобиться місцевий юрист. Можливість стягнути в Україні грошову компенсацію за такий об’єкт потрібно оцінювати окремо |
| Шлюб уже розірвано і майно поділено іноземним судом | Визнання рішення іноземного суду в Україні (розділ IX ЦПК) | Щодо рухомого майна і коштів рішення можна визнати; нерухоме майно в Україні воно не поділить — потрібен окремий позов тут |

**Право якої держави застосовується.** Правові наслідки шлюбу визначаються спільним особистим законом подружжя (для двох громадян України — правом України). За його відсутності — правом держави, у якій подружжя мало останнє спільне місце проживання, за умови, що хоча б один із подружжя все ще там проживає (ст. 60–61 Закону про МПП). Подружжя може саме обрати право для майнових наслідків шлюбу, але лише з визначених законом варіантів: право особистого закону одного з подружжя, право держави, у якій один із них має звичайне місце перебування, а щодо нерухомого майна — право держави, де воно знаходиться. У більшості держав ЄС застосовується Регламент Ради (ЄС) 2016/1103 щодо майнових режимів подружжя, але не в усіх: наприклад, Польща його не застосовує.

**Як брати участь у справі з-за кордону:**

- договір з адвокатом підписується дистанційно; у суді адвокат діє на підставі ордера — документа, що підтверджує його повноваження;

- для дій у нотаріуса та в державних реєстрах потрібна довіреність — її посвідчує консул України або місцевий нотаріус з апостилем і перекладом;
- у судових засіданнях можна брати участь у режимі відеоконференції поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів (ст. 212 ЦПК), а документи подавати через підсистему «Електронний суд»;
- іноземні документи для суду перекладають українською мовою і, як правило, апостилюють.

**Майно і війна.** Житло на тимчасово окупованій території також можна включити до поділу: суд визначить частки, але державна реєстрація та фактичне виконання рішення залежать від доступу до державних реєстрів. Право на компенсацію за пошкоджене чи знищене спільне житло мають обидва співвласники — це варто врахувати під час поділу.

## 8. Як захистити майно від відчуження

Найчастіший сценарій втрати коштів — друга сторона встигає продати чи переоформити майно, поки триває судовий розгляд. Тому в разі конфліктного розірвання шлюбу перший крок — не сам позов, а арешт майна.

**Арешт майна (забезпечення позову, ст. 149–153 ЦПК).** Суд може накласти арешт на нерухоме майно, автомобіль, кошти на рахунках або заборонити вчиняти реєстраційні дії щодо них. Заява розглядається без повідомлення учасників справи — не пізніше двох днів з дня її надходження до суду (ст. 153 ЦПК). Подати її можна і до пред'явлення позову, але тоді позов потрібно пред'явити протягом десяти днів (ч. 4 ст. 152 ЦПК), інакше арешт буде скасовано.

Що оцінює суд:

- чи існує спір і чи є майно, зареєстроване на другого з подружжя (витяг з реєстру);
- чи може невжиття заходів забезпечення позову істотно ускладнити чи унеможливити виконання майбутнього рішення суду. Оголошення про продаж, погрози в листуванні, попереднє відчуження майна посилюють заяву, але не є обов'язковими;
- чи співмірний захід забезпечення із заявленими вимогами: арешт усіх рахунків заради одного автомобіля суд не накладе.

**Якщо майно вже продали.** Для продажу спільного нерухомого майна, автомобіля та іншого цінного майна потрібна письмова згода другого з подружжя, а для договорів, які потребують нотаріального посвідчення і (або) державної реєстрації, — нотаріально посвідчена згода (ч. 3 ст. 65 СК). Далі є два шляхи:

- **Визнати договір недійсним** і повернути майно. Суд визнає договір недійсним, лише якщо покупець знав або не міг не знати, що майно є спільним, а згоди немає (наприклад, якщо покупець — родич продавця). Якщо згоду підроблено, справжність підпису перевіряє почеркознавча експертиза.
- **Стягнути компенсацію** половини ринкової вартості з того, хто продав, — зокрема, коли покупець є добросовісним набувачем і повернути майно неможливо.

Перевірте, що зареєстровано на другого з подружжя, ще до того, як оголосите про розірвання шлюбу: адвокат може отримати інформацію з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

*Є ризик, що майно продадуть? Перевіримо реєстри і підготуємо заяву про забезпечення позову:* **+38 (098) 829-01-01**.

# 9. Документи: що підготувати

Позначте, що вже зібрано, і візьміть перелік на консультацію або надішліть фото документів заздалегідь. Те, чого у вас немає, адвокат отримає за адвокатським запитом або через суд.

- ☐ Паспорт і РНОКПП (реєстраційний номер облікової картки платника податків); дані другого з подружжя, якщо вони є
- ☐ Свідоцтво про шлюб; свідоцтво про розірвання шлюбу або рішення суду про розірвання шлюбу
- ☐ Правовстановлювальні документи на нерухоме майно (договір купівлі-продажу, інвестиційний договір) і витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно
- ☐ Свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу і договір купівлі-продажу автомобіля
- ☐ Кредитні та іпотечні договори, документи про сплату платежів
- ☐ Виписки з рахунків і депозитів (залишки та рух коштів, зокрема зняття готівки перед розірванням шлюбу)
- ☐ Звіт про оцінку майна — для визначення ціни позову і розрахунку судового збору
- ☐ Свідоцтва про народження дітей, якщо є спільні неповнолітні діти; рішення про стягнення аліментів і розрахунок заборгованості зі сплати аліментів
- ☐ Договір дарування або свідоцтво про право на спадщину — для майна, яке ви вважаєте своєю особистою власністю
- ☐ Документи про походження особистих коштів (наприклад, договір продажу дошлюбної квартири, банківські перекази від батьків)
- ☐ Для бізнесу: виписка з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань, статут, фінансова звітність
- ☐ Докази дати фактичного припинення шлюбних відносин: листування, договір оренди нового житла, контакти свідків
- ☐ Якщо ви за кордоном: довіреність на адвоката, посвідчена консулом України або місцевим нотаріусом з апостилем

Перелік залежить від обставин справи: точний список адвокат складе на консультації.

# 10. Скільки це коштує і скільки триває

Судовий збір за позовом про поділ майна — 1% ціни позову. Ціна позову — це вартість частки, яку ви просите визнати за собою, тому оцінку майна проводять до подання позову. Якщо позов про поділ майна подається разом із позовом про розірвання шлюбу, максимальний розмір збору менший.

**Обов’язкові та можливі витрати (ставки 2026 року):**

| Витрати | Сума |
|---|---|
| Судовий збір за позов про поділ майна, поданий у паперовій формі | 1% ціни позову: від 1 331,20 до 16 640 грн |
| Те саме, у разі подання через «Електронний суд» | 0,8% ціни позову: від 1 064,96 до 13 312 грн |

| Витрати | Сума |
|---|---|
| Судовий збір за позов про поділ майна при розірванні шлюбу | 1% ціни позову, але не більше 9 984 грн (через «Електронний суд» — не більше 7 987,20 грн) |
| Судовий збір за заяву про забезпечення позову | 665,60 грн (через «Електронний суд» — 532,48 грн) |
| Оцінка майна до подання позову | 3 000 грн за об'єкт |
| Судова автотоварознавча експертиза | 12 000–22 000 грн |
| Судова оціночно-будівельна експертиза | 15 000–50 000 грн |
| Судова оціночно-земельна експертиза | 20 000–30 000 грн |
| Судова почеркознавча експертиза | 12 000–20 000 грн |
| Переклад документів / нотаріальне засвідчення підпису перекладача | 300–500 грн за сторінку / 350 грн |
| Державна реєстрація права власності на підставі рішення суду (адміністративний збір, звичайний строк) | 330 грн |
| Апостиль на рішенні суду (для використання за кордоном) | 2 220 грн |

Судовий збір і адміністративний збір розраховано виходячи з прожиткового мінімуму для працездатних осіб, установленого на 1 січня 2026 року, — 3 328 грн.

**Гонорар АО «АЛТЕКСА»:**

| Послуга | Вартість |
|---|---|
| Онлайн-консультація до 30 хвилин | 3 000 грн |
| Консультація до 1 години — онлайн або в офісі | 5 000 грн |
| Повний супровід поділу майна (стратегія, арешт майна, позов, судовий розгляд, реєстрація права власності) | від 89 000 грн |
| Апеляційне оскарження | від 59 000 грн |
| Заява про забезпечення позову (арешт майна) | від 15 000 грн |
| Адвокатський запит | від 8 000 грн |
| Участь в одному судовому засіданні | від 10 000 грн |

Вартість консультації зараховується, якщо протягом 3 днів після неї ви укладаєте договір про комплексний супровід. Точна ціна фіксується в договорі після аналізу документів; оплата поетапна, з-за кордону — в євро або доларах США банківським переказом (SWIFT).

**Строки.** Договір у нотаріуса оформлюється за один-два візити. Розгляд справи про поділ майна в суді першої інстанції зазвичай триває від пів року до року, а якщо потрібні експертизи або відповідач перебуває за кордоном — довше. Апеляційний перегляд додає ще кілька місяців. Сторона, на користь якої ухвалено рішення, може стягнути з іншої сторони судові витрати, зокрема витрати на професійну правничу допомогу, — пропорційно розміру задоволених позовних вимог (ст. 137, 141 ЦПК).

## 11. Покроковий план і типові помилки

1. **Консультація.** Визначаємо, яке майно є спільним, а яке — особистим, перевіряємо строки і обираємо стратегію: домовлятися чи звертатися до суду.
2. **Перевірка реєстрів і збирання доказів.** Отримуємо відомості про нерухоме майно, транспортні засоби та бізнес другого з подружжя, надсилаємо адвокатські запити, збираємо документи з переліку.
3. **Арешт майна — якщо є ризик відчуження.** Подаємо заяву про забезпечення позову до пред'явлення позову або разом із ним, щоб майно не можна було продати чи переоформити.
4. **Переговори.** Якщо друга сторона готова домовитися, готуємо договір про поділ майна у нотаріуса або мирову угоду — це швидше і дешевше.
5. **Позов і судовий розгляд.** Подаємо позовну заяву, за потреби заявляємо клопотання про призначення експертиз і витребування доказів, представляємо ваші інтереси в судових засіданнях (ви можете брати участь у режимі відеоконференції).
6. **Рішення і реєстрація права власності.** Після набрання рішенням законної сили реєструємо право власності, а за потреби — забезпечуємо примусове виконання рішення.

Арешт майна — необов'язковий крок: про нього просять, якщо є ризик, що друга сторона відчужить майно. Мирову угоду можна укласти на будь-якій стадії судового процесу. Рішення суду першої інстанції можна оскаржити протягом 30 днів (ст. 354 ЦПК). Якщо в судовому засіданні проголосили лише вступну та резолютивну частини рішення, строк обчислюється з дня складення повного судового рішення.

**Типові помилки, які дорого коштують:**

- **Оголосити про розірвання шлюбу до перевірки реєстрів.** У другої сторони з'являється час переоформити майно.
- **Чекати, «поки все владнається».** Тим часом майно продають, кошти знімають з рахунків, докази втрачаються.
- **Підписати згоду на продаж або договір про поділ майна, не перевіривши їх.** Відкликати згоду можна лише до укладення договору, і зробити це потрібно офіційно — через нотаріуса. Після укладення договору це вже неможливо, а підписаний договір про поділ майна оспорити дуже складно.
- **Домовитися «на словах».** Без нотаріально посвідченого договору або рішення суду ваше право власності не зареєструють.
- **Не зберегти докази походження особистих коштів.** Без документів квартира, придбана «за кошти батьків», вважатиметься спільною.

- **Забути про борги.** Спільні кредити краще врахувати в тій самій справі. Інакше банку сплачуватиме той, хто підписав договір, а половину сплаченого доведеться стягувати за окремим позовом.
- **Ділити квартиру в Україні в іноземному суді.** Таке рішення в Україні не визнають — час і кошти буде витрачено даремно.

# 12. Поширені запитання

**Квартиру зареєстровано на чоловіка. Чи маю я право на половину?** Так, якщо її придбано за час шлюбу і не за його особисті кошти. Те, на кого зареєстровано право власності, значення не має.

**Я не працювала, доглядала за дітьми. Моя частка менша?** Ні. Закон прямо називає догляд за дітьми і ведення домашнього господарства поважними причинами відсутності самостійного заробітку (ст. 60 СК), тому ваша частка така сама.

**Після розірвання шлюбу минуло понад три роки. Уже запізно?** Не обов'язково. Позовна давність обчислюється від моменту порушення вашого права, а не від дати розірвання шлюбу, і нині її перебіг зупинено на строк дії воєнного стану (розділ 2).

**Чи можна поділити майно, якщо другий із подружжя не виходить на зв'язок або виїхав?** Так. Суд надсилає судові повістки за зареєстрованим місцем проживання, а якщо воно невідоме — викликає відповідача через оголошення на офіційному веб-сайті судової влади України. Неявка відповідача не зупиняє розгляду справи.

**Чи можна виселити колишнього чоловіка чи дружину зі спільної квартири?** Ні, доки він або вона є співвласником. Можна визначити порядок користування квартирою, домовитися про викуп частки або продати квартиру і поділити кошти. Припинити право на частку через суд без згоди співвласника можна лише у виняткових випадках, і суд урахує, чи це не єдине житло іншої сторони.

**Чи ділиться майно, отримане у спадщину за час шлюбу?** Ні, це особиста приватна власність спадкоємця. Виняток — якщо за рахунок спільних коштів чи праці обох із подружжя його вартість істотно збільшилася (ст. 62 СК).

**Чи потрібен адвокат, якщо ми домовилися?** Не обов'язково. Але варто перевірити склад майна, борги та умови компенсації до підписання: оспорити підписаний договір потім значно складніше. Перевірку проєкту договору можна зробити за одну консультацію.

# 13. Контакти

АО «АЛТЕКСА» веде справи про поділ майна подружжя в Києві та онлайн по всій Україні, зокрема для клієнтів, які проживають за кордоном.

- Телефон: +38 (098) 829-01-01, пн–пт 9:00–18:00 за київським часом
- Адреса: м. Київ, просп. Берестейський, 53, БЦ Avenue 53, 4 поверх
- Сайт: altexa.com.ua
- Instagram: @altexa_law · Facebook: facebook.com/altexa.law

*Посібник має інформаційний характер і не замінює юридичної консультації. Законодавство і судова практика змінюються; інформація актуальна станом на жовтень 2026 року. Ціни зазначено на 2026 рік, вони не є публічною офертою.*